خبر

تکذیب یک خبر سینمایی

فضای رسانه‌ای سینما طی روزهای اخیر با خبر عجیبی مبنی بر اعمال ممیزی جدیدی مواجه شد و برخی از فیلمسازان اعلام کردند سازمان سینمایی به کارگردانانی که فیلم توقیفی دارند، مجوز تولید فیلم جدید را نمی‌دهد. خبر عجیبی که بازتاب‌های بسیاری در فضای رسانه‌ای پیدا کرد اما حبیب ایل‌بیگی، معاون ارزشیابی و نظارت سازمان سینمایی ضمن تکذیب این خبر، اعلام کرد: به‌هیچ عنوان این موضوع صحت ندارد و مشخص نیست به چه دلیلی برخی چنین اظهارنظری داشته‌اند. طبیعی است که اگر هم بخواهیم چنین ممیزی را در پیش بگیریم باید به کارگردانان فیلم توقیفی مجوز ساخت جدید ندهیم در حالی‌که الان کارگردان‌هایی داریم که فیلم توقیفی دارند اما پروانه ساخت فیلم جدید خود را دریافت کرده‌اند. بنابراین این خبر از اساس غلط است. بررسی‌ها از چند کارگردانی که فیلم‌های توقیفی در پرونده دارند نیز نشان می‌دهد که این موضوع صحت ندارد و سازمان سینمایی ضمن همکاری با این کارگردانان در زمینه تولیدات بعدی آنها، تمام تلاش خود را برای رفع مشکل فیلم‌های قبلی آنان به‌عمل می‌آورد. عباس رافعی چندی پیش در گفت‌وگویی اعلام کرد که سازمان سینمایی به کارگردانانی که فیلم توقیفی دارند، مجوز تولید فیلم جدید را نمی‌دهد. این کارگردان گفت که بعد از دریافت پروانه ساخت برای فیلم «سلوک»، به او اعلام کرده‌اند به‌دلیل آن‌که یک فیلم توقیفی (غیبت موجه) دارد، فعلا اجازه ساخت فیلم جدیدش را ندارد./ایرنا

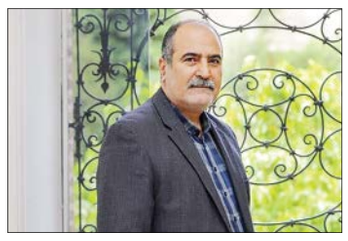

نگاه

وضعیت اکران قبل از جشنواره فجر

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

با اعلام خبر ثبت‌نام ۷۵ فیلم برای حضور در چهل‌ویکمین جشنواره فیلم فجر، مخاطبان سینما هم از حالا منتظر و کنجکاو تماشای تازه‌ترین فیلم‌های کشور در مهم‌ترین رویداد سینمایی ایران در بهمن ماه و در دهه فجر هستند. در این بازه یکماهه و کمی بیشتر، سینمای ایران در وضعیت گذار به سر می‌برد، سینماگران متقاضی شرکت در جشنواره فیلم‌فجر مشغول تولید و رساندن فیلم‌هایشان به این رویداد هستند و تولیدات دیگر خارج از جریان جشنواره هم ادامه دارد و تقریبا نگاه همه اهالی سینما ناظر به آینده‌ای نزدیک و به جشنواره است. همین تمایل و گرایش در مخاطبان هم محسوس است و جلب رضایت آنها با فیلم‌های تولید سال و دو سه سال گذشته، سخت به نظر می‌رسد. با این پیش‌فرض، اگر فیلم‌های روی پرده و در حال اکران نتوانند عملکرد موفقی در جذب تماشاگر و گیشه داشته باشند، شاهد کرختی و رکودی نگران‌کننده در یک ماه باقیمانده تا جشنواره فیلم‌فجر خواهیم بود. صاحبان آثاری که مولفه‌های ارتباط خوب با مخاطب و ظرفیت فروش بالا را دارد باید برای اکران فیلم خود اعلام آمادگی کنند و در عین حال از حمایت و امتیازهای شورای راهبردی اکران و شورای صنفی نمایش در ادامه مسیر و افزایش مدت اکران برخوردار باشند. چون قطعا ترس و ملاحظاتی از سوی سازندگان و صاحبان این آثار وجود دارد و آنها با توجه به اکران در وضعیت فعلی جامعه و البته زمان نزدیک به جشنواره، ترجیح می‌دهند فیلم‌شان را نمایش ندهند و باتوجه به همان میل و علاقه مخاطبان سینما به تماشای تازه‌ترین فیلم‌های ایرانی در جشنواره فیلم فجر، اکران عمومی آن را به بعد از این رویداد موکول کنند.

این اتفاق تا حدودی در مقطع کنونی اکران رخ داده و چند هفته‌ای می‌شود که فیلم‌های تازه و جذاب و با معیارهای فروش بالا به سبد اکران اضافه نشده است و اکران با دارایی‌ها و فیلم‌های نوبت‌ها و فصل‌های قبلی نمایش به مسیر خود ادامه می‌دهد. اگرچه حتی در این شرایط هنوز هم مخاطبانی به تماشای فیلم‌هایی چون انفرادی، پسر دلفینی، بخارست، لوپتو، بام بالا، دوزیست، ابلق، علفزار و... می‌روند، اما فراموش نکنیم که مدت‌هاست از شروع اکران این آثار می‌گذرد و مخاطبان در هر فصل و نوبت نمایش فیلم که معمولا چهارشنبه‌های هر دو سه هفته یک بار است، منتظر فیلم‌های جدید هستند. تنوعی که از ضرورت‌های سبد اکران و پویایی گیشه است. اما تنها فیلمی که به تازگی به سبد تکراری و چه‌بسا فرسایشی اکران اضافه شده، جزیره فضایی (تورنادو ۲) به کارگردانی سیدجواد هاشمی است. اگرچه اکران فیلم تازه‌ای مخصوص مخاطبان کودک و نوجوان و افزایش فیلم‌های این گروه در کنار آثاری چون بام بالا، لوپتو و پسر دلفینی امیدارکننده است، اما در نیمه خالی لیوان باید به فقدان فیلم‌های تازه و با ظرفیت بالای فروش اشاره کرد که ظاهرا هنوز خبری از آنها نیست. فیلم‌های گروه هنر و تجربه مثل حرف آخر، بی‌آبان و عمارتی در مه دستگیر اکران اصلی نیستند و از فیلمی مثل «پاکول» که خبر پروانه نمایش آن صادر شده، هم توقعی برای جذب تعداد مخاطبان زیاد نمی‌رود. اکران سینمای ایران قبل از شروع جشنواره فیلم فجر، به تکاپو و پویایی بیشتر از اینها نیاز دارد، نه به چرت‌زدن زمستانی.

نیمی از جامعه آمریکایی کجا هستند؟ خط قرمز اسکار روی نام زنان فیلمنامه‌نویس

کیکاوس زیاری
گروه فرهنگ و هنر

با نزدیک شدن زمان برپایی مراسم سالانه اسکار و در کنار جنجال‌هایی که پیرامون احتمال دریافت اسکار بهترین فیلم سال توسط «تاپ گان: ماوریک» که اکشنی ماجراجویانه است و فاصله بسیار زیادی با تولیدات مستقل و غیرمتعارف اجتماعی موردپسند منتقدان و بسیاری از اعضای آکادمی اسکار دارد، نویسندگان نشریه ورایتی سراغ بخش پنهانی از مسائل اسکاری رفته و با طرح این پرسش مهم و جدی که چرا فیلمنامه‌نویسان خانم در رقابت‌های بخش بهترین فیلمنامه حضور ندارند، بحث نادیده گرفته شدن زنان در هالیوود و تبعیض‌های آشکار و پنهان علیه آنان را مطرح کرده و مورد بررسی و بازبینی قرار داده‌اند.

به گفته اهل فن، طی سال‌های گذشته و به‌دنبال فعالیت‌های مستمر زنان هنرمند و فیلمساز، بالاخره آنها توانسته‌اند موفقیت‌هایی در دنیای پشت دوربین فیلمبرداری کسب کنند و توانایی‌های‌شان را به نمایش و منصه‌ظهور بگذارند. با این حال، نکته‌ای که همین اهل فن مطرح کرده و عقیده دارند باید بیشتر از اینها به بحث گذاشته شود، این است که هنوز هم در دنیای سینما و فعالیت‌های پشت‌صحنه، تبعیض علیه زنان هنرمند اعمال می‌شود و فیلمنامه‌نویسان زن نتوانسته‌اند در رقابت‌های دو رشته بهترین فیلمنامه اقتباسی و اصیل، موقعیتی شبیه همکاران مرد خود پیدا کنند.

صنعت سینمای آمریکا در مقابل فیلمنامه‌نویسان زن

در صنعت سینمای آمریکا فیلمنامه‌نویسان زن زیادی وجود دارند که سالانه تعدادی از بهترین درام‌های اجتماعی، سیاسی، روانکاوانه و خانوادگی را ارائه می‌دهند. آنها همچنین به‌عنوان مشاور فیلمنامه هم حضور فعال و بسیار جدی در رشته تولید محصولات سینمایی دارند و با این حال، جامعه سنتی و مذکرپرور هالیوود حاضر به قبول موقعیت آنها و توانایی‌های‌شان نشده است.

جمله‌ای که عموم خانم‌های فیلمنامه‌نویس در این رابطه به زبان می‌آورند، این است که همیشه به آنها گفته می‌شود: «هر چه می‌دانی و هر آنچه که در ذهنت است را بنویس و روی کاغذ منتقل کن.» آنها هم صادقانه این کار را انجام داده و فیلمنامه‌های خوب و درخشانی می‌نویسند که بسیار مورد توجه تماشاگران جدی قرار می‌گیرد. با این حال، در پایان روز، این آنها نیستند که مورد تشویق قرار می‌گیرند. تا به امروز و در اکثر مواقع، این همکاران مرد فیلمنامه‌نویس آنها بوده‌اند که تشویق نشارشان شده و جایزه‌های گوناگون را دریافت کرده و به خانه برده‌اند. نصیحت بالاکه سال‌هاست برای زنان فیلمنامه‌نویس تکرار می‌شود، امتیازی برای زنان هنرمند به همراه نداشته و فقط به استثمار ذهن خلاق و ذوق نوگرایانه آنها پرداخته است.

کازو ایشیگورو که اصلیتی ژاپنی دارد و نویسنده فیلمنامه درام بریتانیایی «زندگی» (۲۰۲۲) است، در رابطه با این نصیحت خیلی صریح می‌گوید: «این احمقانه‌ترین چیزی است که تابه‌حال شنیده‌ام. این چیزی شبیه مرور تصورات و پتانسیل ذهنی زنان نویسنده است و فایده‌ای برای‌شان نداشته است.»

کمپانی‌هایی که برای زنان، چراغ سبز ندارد

این در حالی است که نصیحت فوق به نوعی تفکر حاکم بر ذهن کسانی است که امورات کمپانی‌های فیلمسازی را می‌گذرانند و به‌عنوان مدیر این مراکز شناخته می‌شوند. همین افراد هستند که درنهایت چراغ سبز تولید فیلم‌ها را صادر می‌کنند و تصمیم می‌گیرند که کدام فیلمنامه به‌صورت فیلم سینمایی درآید و کدام فیلمنامه به بایگانی سپرده شود. برخی تحلیلگران در این رابطه صحبت می‌کنند که زمانی در ابتدای امر فیلمنامه جذاب این زنان فیلمنامه‌نویس به قفسه بایگانی سپرده می‌شود، عموم تماشاگران و رای‌دهندگان آکادمی اسکار چگونه می‌توانند تماشاچی فیلم‌هایی باشند که ساخته نشده‌اند و بنابراین نمی‌توان درباره‌شان اظهارنظر کرده و جایزه‌ای به آنها داد؟ از داخل صنعت سینما شنیده می‌شود که بسیاری از این فیلمنامه‌ها تنها به این دلیل رد می‌شوند که نویسنده‌شان یک خانم است. شاید این نکته بتواند توضیح‌دهنده این ماجرا باشد در صنعتی که مردسالار است و توسط مردان احاطه شده، زنان باید تلاشی مضاعف و سخت را سازمان دهند تا آکادمی اسکار آنها را نیز ببیند و در رشته‌های نامزد شده همچون بهترین فیلمنامه اقتباسی و اصیل جای دهد.

شورش با دلیل زنان فیلمنامه‌نویس

در اوضاع و احوالی که آکادمی اسکار مدعی رعایت عدالت است و به خانم‌ها تبعیضی نمی‌شود، نه تنها زنان فیلمنامه‌نویس که حتی زنان فیلمساز هم برای کسب حقوق اولیه‌شان مبارزه می‌کنند و به‌نظر می‌رسد هنوز در مراحل اولیه کارشان هستند.

فیلمنامه‌نویسان زن با دیدن موفقیت‌هایی که خانم‌های فیلمساز در چند سال اخیر کسب کرده‌اند، جان تازه‌ای گرفته و فعالیت‌ها و مبارزات‌شان را گسترش داده‌اند. برای مثال، پیش‌بینی می‌شود امسال در رشته بهترین کارگردان سال نام چند خانم وارد شود و همین موضوع، خانم‌های فیلمنامه‌نویس را درگیر چالش‌های تازه‌ای کرده است. منتقدان سینمایی به این نکته اشاره می‌کنند که در سال ۲۰۱۴ که هشتگ «اسکار به‌شدت سفیدپوستانه است» متولد شد، نام هیچ فیلمنامه‌نویس خانمی در دو رشته بهترین فیلمنامه اقتباسی یا اصیل به چشم نمی‌خورد.

۶۵ در برابر ۱۱ نامزدی، بدون جایزه اسکار

یک بررسی تاریخی حکایت از آن می‌کند که از بین ۶۵ فیلمی که از سال ۲۰۰۹ به این طرف، نامزد دریافت جایزه بهترین فیلمنامه اصیل شده‌اند، فقط نام ۱۱ فیلمنامه‌نویس زن به چشم می‌خورد و در رشته بهترین فیلمنامه اقتباسی، این رقم به ۱۶ نفر می‌رسد. این موضوع منتقدان سینمایی را هم به واکنش واداشته است. منتقدان در این‌باره صحبت می‌کنند که نگاه‌شان به ماجرا براساس جنسیت نویسندگان نیست و به کیفیت نوشته‌ها هم توجه زیادی دارند. به باور آنها، نوشته‌های فیلمنامه‌نویسان زن در اغلب مواقع جذاب و خوب بوده و به همین دلیل، آنها به دفاع از مظلومیت زنان فیلمنامه‌نویس پرداخته‌اند. آنها از شارلوت ولز و دانا استیونز، نویسندگان فیلمنامه فیلم‌های تحسین‌شده و اجتماعی «بعد از آفتاب» و «سلطان زن» اسم می‌برند که نوشته‌های‌شان امسال داعیه رقابتی جدی با فیلمنامه‌نویسان مرد دارند. بسیاری از تماشاگران جدی سینما، نام‌هایی چون «تیل»، «پرستار بچه» و «سرخ شدن» را به دو فیلم قبلی اضافه می‌کنند که چینونیه چوکوو، نیکیوتو جوسو و دومی شی آنها را نوشته‌اند.

روحیه جنگجوی آسیایی‌تبارها

نکته‌ای که رسانه‌ها و تحلیلگران سینمایی درباره‌اش حرف می‌زنند حضور فیلمنامه‌نویسان خانم غیرآمریکایی بین کسانی است که در کار نگارش فیلمنامه‌های انگلیسی‌زبان هستند. این تحلیل ارائه می‌شود که این حضور باعث تغییرات دیدگاه بین اهالی سینما و خانم‌های فیلمنامه‌نویس شده و جرات آنها برای ابراز وجود را افزایش داده است. یکی از منتقدان می‌گوید فیلمنامه‌نویسان خانم خارجی (که عمدتا هم آسیایی‌تبار هستند) روحیه‌ای جنگجو و پرخاشگر دارند و به‌راحتی سر تعظیم به سیاست‌های مردسالارانه حاکم بر هالیوود و کمپانی‌های فیلمسازی آن فرود نمی‌آورند. حضور آنها باعث دلگرمی بقیه همکاران‌شان در صنعت سینما شده و روحیه مبارزه و جنگجویی‌شان را افزایش داده است.

پرسش تحلیلگران سینمایی است که آیا در رابطه با بحث بی‌توجهی و کم‌توجهی به فیلمنامه‌نویسان خانم، راه افراط پیموده شده و بیش از حد در این باره بزرگ‌نمایی می‌شود؟

۹۴ سال اسکار و تنها ۱۰ جایزه برای زنان

نگاهی به تاریخ ۹۴ ساله مراسم اسکار نشان می‌دهد که سهم فیلمنامه‌نویسان زن از جوایز اسکار بهترین فیلمنامه اقتباسی و اصیل بسیار بسیار کم بوده و نمی‌توان حتی به ۱۰ نام هم اشاره کرد. در مبارزه فیلمنامه‌نویسان زن آمریکایی برای کسب موقعیت برابر با همکاران مردشان در این دو رشته، آنها تنها نیستند. این روزها نویسندگان خانمی با اصلیت لاتینی‌تبار، آسیایی، اروپایی و حتی آفریقایی هستند که شبیه شخصیت‌های زن مقاوم فیلمنامه‌های‌شان قصدی برای عقب‌نشینی ندارند و می‌خواهند به حقوق اجتماعی‌شان دست پیدا کنند. ظاهرا منبع الهام این نویسندگان همان شخصیت‌های خانمی هستند که در نوشته‌های‌شان و روی پرده سینما، با کمال میل چالش‌های مختلف و سخت را به جان می‌خرند تا به خواسته‌شان برسند.

به‌گفته یکی از آنها: «تنوع و اختلاف فقط در این نیست که چه کسی در پشت دوربین کارها را انجام می‌دهد. ماجرا قبل از شروع کار فیلمبرداری آغاز می‌شود و پیش از آن‌که کلید دوربین فیلمبرداری زده شود، ما با این موضوع طرف هستیم. کلید فیلمبرداری قرار است شروع چه داستانی را کلید بزند و این داستان را چه کسی نوشته است؟ این همان نکته بسیار مهمی است که همگان باید به آن توجه داشته باشند.»

نگاه

آیا کسی صدای زنان هنرمند آمریکایی را می‌شنود؟

در حالی آمریکایی‌ها و مدعیان حمایت از حقوق زنان در روزهای گذشته تلاش کردند تا ایران را از کمیسیون مقام زن در سازمان ملل متحد حذف کنند و نهاد جهانی‌ای که باید حافظ حقوق تمامی ملل دنیا باشد، باز هم در زمین دشمن کشورهای مستقل بازی و ایران را از این کمیسیون حذف کرد، اما بررسی برخی از سیاست‌های داعیه‌داران حقوق زنان، نشان می‌دهد که آنها چگونه روی تلاش زنان هنرمند خط‌قرمز می‌کشند و جامعه مردسالار خود را مدعی رعایت حقوق زنان معرفی می‌کنند. بررسی بزرگ‌ترین رویداد سینمایی جهان نشان می‌دهد که با توجه به تاریخ ۹۴ ساله اسکار، تعداد زنانی که توانستند جایزه اسکار کارگردانی یا فیلمنامه‌نویسی را در دو بخش اقتباسی و اصیل به دست بیاورند کمتر از ۱۰ نفر است. حالا همین نگاه تبعیض‌آمیز جنسیتی مورد نقد جامعه هنرمندان زن آمریکایی قرار گرفته تا صدای خود را به گوش جهانیان برسانند.

خبر ویژه

«لوپتو» ۱۰ میلیاردی شد

انیمیشن سینمایی لوپتو به کارگردانی عباس عسکری و تهیه‌کنندگی محمدحسین صادقی و احسان کاوه، توانست با استقبال مخاطبان کودک و نوجوان به فروش ۱۰ میلیارد تومانی دست یابد. همچنین به‌مناسبت فرارسیدن شب یلدا، قطعه موسیقی «شادی ساختنی است» با حضور عوامل این فیلم رونمایی شد. این قطعه موسیقی توسط امید روشن‌بین ساخته شده است. خواننده کودک این قطعه زینب صفری است که همراه با گروه آوای احسان تهران آن را اجرا کرده است. گیتارنوازی این قطعه توسط فراز فراهانی انجام شده است.

برای دیدن نماهنگ «شادی ساختنی است» کیوآرکد را اسکن کنید

رویداد

روزهای فیلم روسیه در تهران

نخستین رویداد روزهای فیلم روسیه در ایران از سوم تا پنجم دی در بنیاد سینمایی فارابی برگزار می‌شود. در راستای تعاملات سینمایی دو کشور جمهوری اسلامی ایران و روسیه، این برنامه طی روزهای شنبه سوم دی تا دوشنبه پنجم دی در سالن زنده‌یاد عباس کیارستمی بنیاد سینمایی فارابی از ساعت ۱۶ برگزار خواهد شد. همچنین آیین افتتاحیه این رویداد سینمایی روز شنبه سوم دی با حضور مسئولان سینمایی ایران، روسیه و مهمانان ویژه از ساعت ۱۶ تا ۱۷ برگزار خواهد شد و پس از آن به نمایش فیلم «بدون ایوان مرا دفن نکنید» اختصاص خواهد داشت. در این رویداد سه فیلم از محصولات جدید سینمای روسیه به‌نام‌های «آیا شما زنده‌اید؟» به کارگردانی ایلدار یاگافاروف (۲۰۲۲)، «بدون ایوان مرا دفن نکنید» به‌کارگردانی لیوبوف باریسوا (۲۰۲۲) و «سرزمین السا» به کارگردانی یولیا کولسنیک (۲۰۱۹) به نمایش درخواهد آمد. والری ایواناویچ تونکیخ، معاون رئیس اتحادیه سینماگران روسیه، ایوان کیموویچ بولوتنیکوف کارگردان و تهیه‌کننده، آلکساندر آلکساندرویچ سالامونوف تهیه‌کننده سینما، مدیر اجرایی جشنواره‌های بین‌المللی و متخصص ارشد معاونت بین‌الملل اتحادیه سینماگران روسیه و گالینا میخاییلونا تهیه‌کننده سینما از مدعوین و کارشناسان حاضر در این رویداد خواهند بود.

اکران

اکران «هناس» در لبنان

فیلم سینمایی «هناس» به کارگردانی حسین دارابی و تهیه‌کنندگی محمدرضا شفاه در چهارمین تجربه اکران بین‌المللی خود به‌مدت سه روز در کشور لبنان اکران خواهد شد.

این فیلم سینمایی که محصول سازمان سینمایی سوره است؛ به ابعاد مختلفی از زندگی شهید داریوش رضایی‌نژاد و ترور وحشیانه او توسط دشمنان می‌پردازد و از ۲۳ تا ۲۵ دسامبر برابر با دوم تا چهارم دی ۱۴۰۱ در شهر بیروت کشور لبنان اکران خواهد شد.

فیلم سینمایی هناس پیش از این و در راستای اکران‌های بین‌المللی خود، با حضور عوامل این فیلم در شهرهای بغداد در کشور عراق، سوریه و فرانسه اکران شده بود و اکران این ملودرام عاشقانه در کشور لبنان چهارمین نمایش خارجی این فیلم سینمایی را رقم خواهد زد. فیلمنامه هناس نخستین روایت دراماتیک و سینمایی دلهره‌آور از ترور یکی از دانشمندان هسته‌ای ایران است که توسط احسان ثقفی و مهدیه عین‌اللهی به نگارش درآمده است. پخش بین‌الملل این فیلم سینمایی برعهده مرکز بین‌الملل سوره است.